

Dr hab Wojciech Strzyżewski, prof UZ

Dziekan Wydziału Humanistycznego

OWEN GINGERICH – ASTROFIZYK I HISTORYK

Magnificencjo Rektorze

Wysoki Senacie

Szanowni Państwo

Przypadł mi wielki zaszczyt, w imieniu Wydziału Humanistycznego, występowania w roli wnioskodawcy o przyznanie profesorowi Owenowi Gingerichowi godności doktora honoris causa Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zaszczyt to szczególny, bowiem nasz młody Uniwersytet po raz pierwszy nadaje ten stopień zagranicznemu uczonemu światowej sławy. Uniwersytet Zielonogórski jako uczelnia, o interdyscyplinarnym charakterze, chciałby uhonorować uczonego, który stanowi świetny przykład funkcjonowania w różnych dziedzinach wiedzy, a zwłaszcza łączącego umiejętności związane z naukami ścisłymi i humanistycznymi.

Jako historyk nauki, profesor Gingerich, zajmował się recepcją astronomii kopernikańskiej i keplerowskiej, rolą filozofii przyrody w tworzeniu systemów kosmologicznych, kulturą materialną astronomii XVI i XVII wieku, jej instrumentami, tablicami i efemerydami.

W tym miejscu chciałbym odwołać się do przykładu z prac Pana profesora Gingericha. *„Koniec końców udało mi się zidentyfikować charakter pisma; obfite zapiski marginesowe, powstałe w XVI wieku, w Wittenberdze wyszły spod ręki Erasmusa Reinholda, wybitnego nauczyciela astronomii z pokolenia zaraz po Koperniku...”*, tak w jednym ze swoich szkiców wspominał profesor Owen Gingerich. Opisane postępowanie badawcze, stanowi podstawowe etapy analizy źródła historycznego świadczące dobitnie, iż mamy do czynienia z historykiem wykorzystującym paleografię, chronologię i inne nauki pomocnicze historii. Jednak, aby w pełni zrozumieć treść i znaczenie dzieł Kopernika czy Keplera oprócz historycznej potrzebna jest również gruntowna wiedza astrofizyczna.

Profesorowi, Gingerichowi jako jedynemu udało się dotrzeć do rozrzuconych po świecie 580 kopii XVI-wiecznego dzieła Kopernika "De revolutionibus", co zaowocowało wydaniem pokaznej monografii na temat tych bezcennych ksiąg. Jego trzydziestoletnie badania zapisków znajdujących w zachowanych egzemplarzach *De Revolutionibus*, uwieńczone zostały wydaniem monumentalnego dzieła: *An annotated census of Copernicus'*

De revolutionibus (Nuremberg, 1543 and Basel, 1566). Pierwsze jak i drugie wydanie (tzw. norymberskie i bazylejskie) *De revolutionibus* jest jedną z czterech książek w dziejach, których kompletny spis przeprowadzono, katalogując wszystkie znane dzisiaj, a rozrzucone po całym świecie egzemplarze. Najlepszy ich znawca i badacz prof. Owen Gingerich, jest głównym bohaterem dzisiejszej uroczystości.

Szanowni Państwo

. Profesor Gingerich to światowy autorytet w dziedzinie odkryć Mikołaja Kopernika, ale również Johanna Keplera. Uniwersytet Zielonogórski położony jest zaledwie 50 kilometrów od Żagania, miasta, w którym Kepler pracował i mieszkał kilka lat (1628-1630). Ten wybitny astronom, w niespokojnych czasach wojny trzydziestoletniej, znalazł za sprawą swego protektora księcia żagańskiego Albrechta Wallensteina, schronienie w jego dobrach. Zajmując się dziełami Keplera, prof. Gingerich zasłynął zastosowaniem metod komputerowych do analizy obliczeń zawartych w keplerowskich traktatach.

Pan profesor Gingerich w trakcie swojej ponad pięćdziesięcioletniej kariery naukowej opublikował przeszło 20 książek, 150 artykułów naukowych, 200 artykułów popularnych lub encyklopedycznych, setki recenzji.

Zawodowo związany przez lata ze słynnym amerykańskim Uniwersytetem Harvarda oraz Obserwatorium Astrofizycznym Smithsonian. Początkowo poświęcił się astrofizyce, następnie historii astronomii, zajmując stanowiska profesora astronomii i historii nauki w Harvardzie.

Działalność profesora Owena Gingericha jest bardzo wysoko oceniana, wielokrotnie zapraszany był do wygłaszania wykładów, jest też członkiem licznych towarzystw i organizacji naukowych oraz laureatem wielu nagród.

Od ponad 50 lat trwają związki pana profesora z naszym krajem. Doprowadził do uratowania cennych egzemplarzy starodruków z dziełami astronomów, które znalazły miejsce w polskich bibliotekach.

Poprzez swoje zainteresowanie dziełami Keplera prof. Gingerich podjął tematykę bardzo bliską także badaczom z naszego Uniwersytetu, zarówno poprzez pryzmat historyczny jak i astrofizyczny.

Profesor Gingerich jest największym żyjącym kopernikanistą i wybitnym historykiem nauki. Dlatego też mając na uwadze również olbrzymi dorobek naukowy, zasługi dla naszego kraju Rada Wydziału Humanistycznego w dniu 2008 roku podjęła uchwałę o wystąpieniu z wnioskiem o nadanie prof. dr Owenowi Gingerichowi tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Zielonogórskiego